

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะมาถึง ซึ่งการจัดการศึกษาในแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศ นอกจากจะสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทยแล้วยังสร้างความสมดุลย์ และความกลมกลืนของการพัฒนาระหว่างด้านต่าง ๆ ได้ (กองวิจัยทางการศึกษา, 2544. อ้างถึงใน สุภลักษณ์ สิงหนาท, 2547) นอกจากนั้น กระบวนการจัดการเรียนการสอนจะต้องเกี่ยวข้องกับปัจจัยหรือองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน ซึ่งได้แก่ผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหารการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ (ประธาน วัฒนาวณิชย์, 2529) แต่องค์ประกอบที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งคือผู้เรียน ผู้สอนไม่ว่าจะเป็นผู้สอนระดับใด จะดำเนินการสอนได้ดีและมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อได้รู้จักและเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนเป็นอย่างดี (ไพฑูริย์ สินลาร์ตัน, 2524) ซึ่งธรรมชาติและ ความสนใจของผู้เรียนนั้นมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 22 ที่กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” และมาตรา 24 (2) ที่กำหนดไว้ว่า “ให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล” (นิภา แยมวจิ, 2542) ดังนั้น ข้อมูลสำคัญอย่างหนึ่งของผู้สอนจำเป็นต้องทราบเพื่อนำมาใช้วางแผนจัดการเรียนการสอนก็คือ วิธีการเรียนหรือแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) ของผู้เรียน ซึ่งแต่ละคนอาจจะมียุติการเรียนและชอบวิธีการเรียนที่แตกต่างกัน ประกอบกับที่ผ่านมาผู้สอนส่วนใหญ่มักจะให้ความสนใจว่าผู้เรียนจะต้องเรียนเนื้อหาอะไร โดยละเลยเรื่องวิธีการเรียน เมื่อเป็นดังนี้จึงมีผู้เรียนจำนวนมากไม่มากเท่าใดนักที่เรียนด้วยความพึงพอใจ (ดวงกมล ไตรวิจิตรกุล, 2546) นอกจากนั้น การเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียนจะทำให้ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนได้ดำเนินการและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียนมากที่สุด อันจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่และสมบูรณ์ (ไพฑูริย์ สินลาร์ตัน, 2526)

ในการจัดการเรียนการสอนนั้น นอกจากจะต้องเข้าใจธรรมชาติและ ความสนใจของผู้เรียนแล้วผู้สอนยังต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย นักจิตวิทยาพบว่าผู้เรียนมีความแตกต่างกันทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม เซอร์วิญญา และ ความถนัด (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, 2528) อาจารย์ผู้สอนควรคำนึงถึงผู้เรียนให้มากที่สุด ทั้งนี้ เพราะผู้เรียนนั้นมีลักษณะความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และเลือกเรียนในสิ่งที่ไม่เหมือนกัน เรียนโดยวิธีต่าง ๆ กัน (ทองจันทร์ หงส์ลดารมภ์, 2524) ผู้เรียนบางคนอาจจะสามารถเรียนรู้ได้ดีจากการอ่านและค้นคว้าด้วยตนเอง อาศัยคำแนะนำจากอาจารย์เท่านั้น บางคนเรียนรู้ได้ดีด้วยการอภิปราย

และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ ดังนั้นวิธีการเรียนหรือแบบการเรียนของนิสิตนักศึกษาหรือผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งควรคำนึงในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (Boyue, 1974)

ดังนั้น การทำความเข้าใจและศึกษาเรื่องวิธีการเรียนรู้หรือแบบการเรียนรู้นักศึกษาก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะนอกจากจะทำให้ทราบถึงวิธีการเรียนและแบบการเรียนที่พวกเขาชอบแล้ว ยังจะทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับแบบการเรียนนั้นๆ และเป็นการตอบสนองความต้องการของนิสิตนักศึกษามากยิ่งขึ้น อันจะก่อให้เกิดประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาอีกด้วย

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นหน่วยงานภายในของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งจัดตั้งโดยมติสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามความในมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2531 เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2544 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมวิชาการด้านศิลปกรรมศาสตร์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทั้งการวิจัยและการให้บริการแก่สังคม ซึ่งพัฒนาการของการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์นั้น เริ่มต้นเมื่อมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีนโยบายที่จะส่งเสริมการศึกษา การสร้างองค์ความรู้และการให้บริการทางวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมแก่สังคม จึงได้เสนอขอบรรจุโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ของทบวงมหาวิทยาลัย โดยยกฐานะสาขาวิชาการละคอน คณะศิลปศาสตร์ขึ้นเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ แต่คณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ 11/2538 เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2538 มีมติไม่อนุมัติให้จัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ แต่ให้ดำเนินการเป็น “โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์” และให้สามารถจัดการเรียนการสอนในสาขาที่มีความพร้อมได้นอกเหนือจากสาขาวิชาการละคอนที่มีอยู่เดิม ดังนั้น ในปีการศึกษา 2539 โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์จึงได้เปิดสอนหลักสูตรใหม่ซึ่งเป็นหลักสูตรของโครงการเป็นครั้งแรก คือ หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการละคอนและสาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์ และในปีการศึกษา 2547 ได้ปรับปรุงหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการละคอนและสาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์ ดังกล่าว เป็นหลักสูตรใหม่ปี 2547 พร้อมทั้งได้เปิดสอนหลักสูตรวิชาโทมนุษยศาสตร์ไทยเพิ่มขึ้นอีก 1 หลักสูตร จนกระทั่งในปีการศึกษา 2548 ก็ได้เปิดสอนหลักสูตรใหม่เพิ่มขึ้นอีก 1 หลักสูตร คือ ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์ โดยจัดการเรียนการสอน ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง

การจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์มีการพัฒนามาเป็นลำดับจากสาขาวิชาการละคอน สาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์ และสาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์ ซึ่งเป็นการศึกษาในสาขาวิชาด้านมนุษยศาสตร์ที่มีลักษณะเฉพาะที่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนที่ต้องมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีการศึกษานอกสถานที่ มีการใช้อุปกรณ์ เทคนิควิธีการที่แตกต่างไปจากสาขาวิชาอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาทิเช่น การวาดเขียน การปั้น การทอ การแสดงผลงาน การออกภาคสนาม ซึ่งการศึกษาจะต้องใช้ลักษณะและเทคนิควิธีการเฉพาะของผู้เรียน และเมื่อคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ขยายสาขาวิชาเพิ่มขึ้น การจัดการเรียนการสอนก็ย่อมมีความแตกต่างกันออกไป ดังที่ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2524)

ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ของนักศึกษามีความแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม แต่ละชั้นปี และแต่ละสาขาวิชา ทั้งนี้ เพราะธรรมชาติของวิชา ตลอดจนลักษณะของนักศึกษาแต่ละสาขาวิชาที่มีความแตกต่างกัน

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องศึกษาแบบการเรียนของ นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่ามีแบบการเรียนเป็นอย่างไร แต่ละสาขาวิชา แต่ละ ชั้นปีมีแบบการเรียนต่างกันหรือไม่อย่างไร เพื่อนำข้อมูลมาเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและ จัดหาประสบการณ์ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน รวมทั้ง การพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการศึกษาเรื่องแบบการเรียนของนักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ยังไม่เคยมีผู้ใด ทำการศึกษามาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจและเห็นความสำคัญที่จะทำการวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่มีต่อแบบการเรียน
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่มีต่อแบบ การเรียน จำแนกตามเพศ ชั้นปี และสาขาวิชา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 1- ชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาหรือลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2549

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นกลุ่ม ประชากร จำนวน 212 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 เพศ จำแนกเป็น

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 ชั้นปีที่ศึกษา จำแนกเป็น

- 1) ชั้นปีที่ 1
- 2) ชั้นปีที่ 2
- 3) ชั้นปีที่ 3
- 4) ชั้นปีที่ 4

2.1.3 สาขาวิชา จำแนกเป็น

- 1) สาขาวิชาการละครคอน
- 2) สาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ แบบการเรียนรู้ของนักศึกษา 6 แบบตามแบบวัดการเรียนรู้ของกรashaและไรช์แมน (Grasha and Reichmann) คือ

- 2.2.1 แบบอิสระ (Independent)
- 2.2.2 แบบหลีกเลี่ยง (Avoident)
- 2.2.3 แบบร่วมมือ (Collaborative)
- 2.2.4 แบบพึ่งพา (Dependent)
- 2.2.5 แบบแข่งขัน (Competitive)
- 2.2.6 แบบมีส่วนร่วม (Participant)

นิยามศัพท์เฉพาะ

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ศึกษา ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต และลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2549
 ชั้นปี หมายถึง ชั้นปีที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่คือ ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า
 สาขาวิชา หมายถึง สาขาวิชาการละครคอน และสาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์
 แบบการเรียนรู้ (Learning Style) หมายถึง ลักษณะและวิธีการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคนที่นิยมชมชอบและถือปฏิบัติ เป็นคุณลักษณะที่ค้นหาได้ แบ่งเป็น 6 แบบ ตามการแบ่งแบบการเรียนรู้ของกรashaและไรช์แมน (Grasha and Reichman) คือ

- 1) แบบอิสระ (Independent) แบบการเรียนรู้นี้เป็นลักษณะของผู้เรียนที่ชอบคิดด้วยตนเอง ชอบที่จะทำงานด้วยความคิดของตนเอง แต่ก็รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียนด้วย เขาจะตั้งใจเรียนในเนื้อหาวิชาที่รู้สึกว่าคุณค่า และมีความเชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 2) แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) เป็นแบบของผู้เรียนพวกที่ไม่สนใจเรียนเนื้อหาวิชาในชั้นเรียนตามแบบแผน ไม่มีส่วนร่วมกับนักศึกษาคนอื่น ๆ และอาจารย์ในห้องเรียน เขาเหล่านี้ไม่สนใจสิ่งที่จะเกิดขึ้นและความเป็นไปได้ในชั้นเรียน
- 3) แบบร่วมมือ (Collaborative) เป็นแบบที่ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าเขาจะสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดด้วยการร่วมมือกัน โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความสามารถซึ่งกันและกัน พวกนี้ร่วมมือกับอาจารย์กลุ่มเพื่อนและชอบที่จะทำงานร่วมกับคนอื่น เขามองชั้นเรียนเป็นสถานที่ซึ่งเหมาะสมสำหรับการมีปะทะสังสรรค์ทางสังคมและเรียนรู้เนื้อหาวิชา
- 4) แบบพึ่งพา (Dependent) แบบการเรียนรู้นี้เป็นลักษณะของผู้เรียนที่มีความอยากรู้อยากเห็นทางวิชาการน้อยมาก และจะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่กำหนดให้เรียนเท่านั้น เขามองว่าอาจารย์และเพื่อนร่วมชั้นเรียน

เป็นแหล่งความรู้ และแหล่งสนับสนุนทางวิชาการ เขาพยายามแสวงหาผู้ที่มีความสามารถที่จะแนะแนวทางในการศึกษาและต้องการได้รับคำบอกกล่าวว่าจะควรทำอย่างไร

5) แบบแข่งขัน (Competitive) เป็นแบบที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยการพยายามกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีกว่าคนอื่นในชั้นเรียน เขามีความรู้สึกว่าจะต้องแข่งขันกับคนอื่นเพื่อรางวัลในชั้นเรียน เช่น ระดับคะแนนที่ดีกว่าหรือได้รับคำชมเชยจากอาจารย์ เขามองดูบรรยากาศในห้องเรียนว่าจะต้องมีการแพ้หรือชนะ และเขาต้องเป็นผู้ชนะเสมอ

6) แบบมีส่วนร่วม (Participant) แบบการเรียนนี้เป็นลักษณะของผู้เรียนที่ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชาและชอบที่จะเข้าชั้นเรียน มีความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ให้ได้มากที่สุดจากชั้นเรียน และมีส่วนร่วมกับผู้อื่นทำตามที่ได้ตกลงร่วมกันไว้ด้วย เขามีความรู้สึกว่าควรจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชั้นเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แต่จะมีส่วนร่วมน้อยถ้ากิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนในชั้นเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาชายและนักศึกษาเพศหญิง ชอบหรือมีความเห็นต่อแบบการเรียนแต่ละแบบแตกต่างกัน
2. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ชอบหรือมีความเห็นต่อแบบการเรียนแต่ละแบบแตกต่างกัน
3. นักศึกษาสาขาวิชาการละครคอน และสาขาวิชาศิลปะการออกแบบพัสดราภรณ์ ชอบหรือมีความเห็นต่อแบบการเรียนแต่ละแบบแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะมีประโยชน์ ดังนี้ คือ

1. เป็นแนวทางสำหรับฝ่ายวิชาการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในการพัฒนาการเรียนการสอน และการกำหนดนโยบายทางวิชาการของคณะศิลปกรรมศาสตร์
2. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ในการเข้าใจผู้เรียนหรือกลุ่มผู้เรียน รวมทั้งสามารถที่จะวางแผนการสอนหรือจัดหาประสบการณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน อันจะส่งผลให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น